

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizethető a kiadóhivataltól és minden megyei postahivataltól.

Felolós szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, Kigyó-utca 9. szám.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Szélcsend.

A három fagyos szent veszedelmes napjain tustünk, de tul vagyunk már a feyelmi választmány okozta nagy fölháborodáson is. A kedélyekbe beállott a reakció, s míg napokkal ezeltt mindenki a legnagyobb telhábordással tárgyalta a feyelmi választmány határozatát, addig ma bizonyos fásult közönnnyel várja mindenki a további fejleményeket.

Ez természetes is. Elvégre ha a napról-napra szaporodó bünhalmazat ma is olyan izgalmakat okozna, mint az első hetekben, ugy e város lakosságát a vitus táncz epidemijája lepné meg, mert az erkölcsi elzülésnek az a magas foka, mely városházánk beléletéből nyilvánosságra jut, a legerősebb idegzetü embereket is megviseli.

A higgadtabb mérlegelés lépett a szenvedélyesség helyébe. s bizonyos nyugalom ereszkedett a város fölé. Sokan félremagyarázzák ezt a nyugalmat, sokan a gyanúsított s még hurokra nem került bünösök közül azt hiszik, hogy ebben a nyugalomban megnyugvás is van, kiengesztelődés a városház állapotaival szemben. Titkolt örömben fellélegzenek s mint a nagy vesztély elmúltával történni szokott, rendkívül boldognak érzik magukat.

Ok az eseményeket — önánításból — ugy magyarázzák, hogy a feyelmi választmány határozata valamennyiüknek aranyhíd, a melyen szerencsésen átjutnak min-

den feyelmi vizsgálaton. Szerintök egyszerű a következtetés: Seidel Lajos a városháza legpiszkosabbja, ha annak tettei nem sujtatnak hivatalvesztéssel, egyetlen ezután feyelmi vizsgálatba kerülő tisztviselőt sem lehet hivatal vesztéssel sujtani. Csak tagadni kell és mentve vannak.

Mondanunk sem kell, hogy az egész város közönsége így gondolkozott közvetlenül a határozat kihirdetése után s éppen mert ez volt az általános téves nézet, keletkezett az az óriási izgalom.

A feyelmi választmány határozata azonban, a mint legutóbbi lapunkban részletesen kifejtettük, törvénytelen, és az semmi körülmények között sem állhat meg, de befog következni minél előbb az, hogy Seidelt és Hegyit a kir. ügyészség börtönörei veszik pártfogásukba. Ha tehát volna rá eshetőség — a miut *nincs*, — hogy a belügyminiszterium a feyelmi választmány határozatát helyben hagyáná, még akkor is ott marad, mint meguszhatatlan tenger, a törvényeséki vizsgálat.

De hogy ez a téves nézet fenállhat, ha csak a bünös tisztviselők körében is, a legnagyobb hüne a feyelmi választmány határozatának, mert ezzel felbátorították a bünösöket és ekeserítették a polgárokat.

Mult lapunknak a feyelmi választmány határozatára vonatkozó részletes felvilágosítása lecsillapította a kedélyeket, mert abból mindenki meggyőződött, hogy annak a kétségbeejtő eshetőségnek nem

vagyunk kiteve, hogy a bünös tisztviselőket városházánkon tovább is kénytelenek legyünk tünni; de sőt maga a megsértett jogrend is a kívánt elégtételt meg fogja kapni. Ez csillapította le a kedélyeket, és nem a gazságok s a gazok további elszívésébe törődtek bele, hanem megnyugodtak éppen abban, hogy a törvény lehetlenné fogja tenni azoknak prolongálását.

Mindenki nyugalommal néz a fejlemények elé, de azzal a figyelemmel, a mely észre fogja venni a legkisebb szabálytalanságot is, és ott lesz, ha kell, hogy megtoroljon minden gazságot.

Mi, a kik ismerjük a legközelebbi napok fejleményeit, megjósolhatjuk már most, hogy ez a nyugalom nem sokáig fog tartani, és ebben a mai nyugalomban, csak a nagy vihar előtt beállott szélcsendet látjuk.

Sajnos nem kerülhetjük el most már, hogy fenékgig ne ürítsük a keserü poharat. Végg járjuk azt a szomorú kálváriát, a melyen e várost az utolsó két évtizedben a városi intézők vezették. A feyelmi választmány határozata felbátorithatta a bünösöket, de még jobban sorompóba szölitotta a városi polgárságot. A város képviselő testülete most már el nem hárihatja magát a kötelességet, hogy maga nyuljon be a darázsészekbe, hacsak nem akarja maga ellen zudítani a polgárság haragját. Azt láthatják, hogy a város polgársága

A nő befolyása.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárczája. —

Midön Juvenal és más költök maró satyrájával szemben Legouvé a nők védelmére kelt, ezeket mondja: „midön az egész természet még dermedt álmában pihent és a Teremtő szava életre ébresztett fát, virágot, lombot, tengert, patakcskát, szóval mindent, hogy művét megkoronázza, a szépséget teremté, ez vala azon határ, melynél megállapodni kívánt, de vajjon mitis teremthetett volna jobbat fenséges hatalma? Homlokán az ártatlanság búbája, szemében a tűz, mely meghódítja a sziveket, bíbor ajkain az ígézó mosoly, mely a szivekbe lopja a szerelmet, alabástrom arczán a szende pirulás, hujlékony alakján ezer csáb és inger, mind csak elragadtatást és bálványozást ébreszteni alkottaték. A nő testi-lelki szépségében az isteninek személyesítőjeként áll előttünk és a keltak gyönyörítas lelesülésökben fel is kiáltottak: „a nő bálvány, istenség, mely szépségében imádtatik.“ Tapasztaljuk azonban, hogy a keltak e bálványozása még folyton tart, még mai nap is egünk felderül, elborul vagy megnyilik, akként, amint a nők szép szemei számunkra felragyognak vagy sem. Rabok vagyunk, szépségük, ígézetük, kedvességük büszke rabjai, ik oly szivesen hordjuk rózsabilincseiket és hajtjuk nyakunkat szeretetreméltó ígájuk alá.“ Igaznak van a keltáknak, a nő istenség és pedig a házi tizhely áldást vagy kárhozatot osztó istensége, s e hatalmánál fogva befolyása

végtelen. A történelem számtalan lapja beszél róla, hogy nem egyszer a háborúk indító okai is az asszonyok voltak. A trójai háború szép Helénéért indult meg; Julius Cäsar Cleopatra jogaiért küzdött, később végette Antonius harczolt; Apasziáról azt állítja Aristophanes, hogy a peloponnesusi háborukat ő idézte fel, bár ezt Plutarch megozófolni igyekszik; hogy a franciaia forradalomban Roland asszony minő szerepet vitt, tudjuk; hogy hazánk hős asszonyai mennyire kimagaslának nemes fölányükben, szívünkbe van véste és koszoros költőink lángdalokban eléggé megénekelték; hogy az oroszoknál nagy Katalin czárnó befolyása mennyire még hazája határain tul is kihatott, olvassuk a történelemben; az ő befolyása, kit egy franciaia író következőkben jellemel: „ő barbar volt a barbarokkal, szabadelvű a tudóssokkal, forradalmár a néppel, sokszor tragikus, sokszor hősön, de mindig fenséges színésző.“

Egy másik elmes franciaia a nők befolyásának beigazolására azt állítja, hogy a férfirkálrság mindig rosszabb, mert akkor csaknem kizárólag az asszonyok uralkodnak, holott női királyoknál mégis néha előfordul, hogy a férfi tanács érvényesül.

E női befolyásról „Beaumarchais“ azt írja: „a mint vitáink közé keveredik egy asszony, a legvadabb lélek megszelidül, a legélesebb szóváltás elsimul, a hang megszünik gúnyos élle sérteni, a keserűség elhallgat, a cáfolat elnémul és vonzó lényüknek az a hatása reánk, hogy midön vitánkba belevonjuk, nem azért történik, mintha nagy buzgalommal őket

megörizni és eszméinknek megnyerni akarnók, hanem csupán azért, hogy jobban közelükbe férközhessünk.“

Voltaire is elismeri nők befolyását és uralmát, a midön azt állítja, hogy az Isten azért teremtette a nőket, hogy a férfikat megfékezzék.

Beloruno szerint: „a nő az ő természetével, az ő gyengétségével olyan csodálatos módon szinte teremtve látszik a szépségben és a szent dolgokban való apostolkodásra. A ő utólrhetetlen rábeszélő képességét, hogy azt ne mondjam csábító szavát mindig siker koronázza. A vallásban csaknem mindig a nő az, ki a leggyorsabb sikereket mutathatja fel annak továbbterjesztésében. Sok dolgunk lenne, miundazt a csodás megtéréseket felszámolni, melyeket a nő vallásos befolyásának köszönhetünk“ és miután Michelet állítása szerint a hit minden dolognak kezdete, az idealizmus, maga nagyon meg magyarázottnak és igazoltnak találja, hogy épen a nő, ki a férfivilág számára mindig ideális, költői álm, a hit poessza által kezdi meg hatását a szivekre.

A kereszténység volt az, mi a legüdvösebb befolyást gyakorolta a nőre, megnevesítette, méltatlan rabzolgáságából — hová a férfi önkény sodorta — kiemelte és magas hivatásának öntudatára emelte. A kereszténység tökélesítette a rangot, melyet a nőnek a természet a társadalomban kijelölt, azért a kereszténység születése új korszak volt a nő életében. A nőnek van leginkább oka hatását, befolyását a keresztény vallás alapjára fektetni, háza, csa-

mindenekfölött követeli, hogy nemcsak a bűnösök, de még a véteksek is távozzanak helyükről, mert ezt a tönkretett várost csak úgy lehet lábraállítani, ha egy-két ember kivételével az egész városháza személyzetét felújítjuk. Nem maradhatnak meg hivatalaikban csak azok, a kiknek működéséhez és jelleméhez a gyanunak még csak árnyéka sem fér.

A polgármester megy. Általános óhaj, hogy menjen. Sok tévedése után kiengesztelőleg hat ez utolsó elhatározása. Gyökerecs orvoslása a viszonyoknak míg ő hivatalában lesz nem is várható.

De követni fogja ötet hűséges gárdájának minden tagja. Követni fogják őt azok az elbizakodott emberek is, akik még mindig jogot formálnak hivatalos állásaikhoz. Daczára, hogy a fegyelmi választmány olyan határozatot hozott, mi folytatni fogjuk a többi tisztviselők működésének megvilágítását s már lapunk legközelebbi számában ismét bemutatunk egy tisztviselőt a város közönsége — főképen pedig a kir. ügyész előtt.

De a legközelebbi napok több irányban fognak meglepetéseket szerezni. A nemezis késett sokáig, de a bűnök és bűnösök bűnhődése most már elérkezett. A remegő bűnösök hasztalan akarnak erőt meríteni a mai nyugalomból, a mely nem egyéb a borzasztó vihar kitörését megelőző szélcsendnél.

A botrányoknak, sajnos, még nem értük el a tetőpontját.

József főherczeg városunkban.

József főherczeg, hazánk legmagyarabb, legnépszerűbb főherczege, a kit mi, Fejérmegyeiek örömmel egyes büszkeséggel vallunk a miénknek, f. hó 24-én hétfőn reggel Pudaestről városunkba érkezett. Leirhatatlan

ládja szűk körében a keresztény erényeket gyakorolni és nemes elveit szilárdítani.

De hogy Belorunoval ismétéljük, lényénél és alkotásánál fogva erre a szép szerepre mintegy, teremtve látszik a nő; a férfi zord természetű a gögös ész birodalmába tőr és bajosan türi szilaj természetén a hit szelid kényszerét, mely határt szab elméje egotstromló fennhéjzásának. Másként van a nőnél, gyengéd lényé már maga a keresztény szeretet élő kifejezése; gazdag szive, nemes kedélye egybeolvadása mindazon elveknek, melyeket a keresztény hit megbocsájta, önfeláldozás, erkölcsi szép, jóságban és engedelmisségben tanít. A nő kezébe van letéve az erkölcsi nemesítésnek felemelő munkája és e nagy munkában találkoznia kell a keresztény tanok alapelveivel, mint olyanokkal, melyeknek társadalmunkban minden előny köszönhető, ezért midőn a nő erkölcsnemesítő szép feladatát teljesíti, elkerülhetetlen, hogy lányomában ne virágozzanak fel a keresztény eszmék és erények szép rózsái.

A tudományok és művészetek a találmányok teljes virágzása még nem jelent egy nemzet számára erkölcsi emelkedést. Láttuk a romaiaknál, hogy éppen midőn műveltségük a legmagasabb fokon állott, akkor arakodott köztük a legnagyobb erkölcsi elvadás és ünnepeztették a hajmeresztőbb orgiák és vajjon másként van ez napjainkban a haladás korszakában nem épít-e mindegyik szívében más, más alacsony mulandó bálványt, a miért hitet, meggyőződést, becsületet és mindent eldob magától, vagy összhangzásba hozható talán az annyit rebesgetett „humanitás“ elvével korszakunk lázas, vad élet-halál harcza az anyagi előnyökért. A harc, melylyel mint a hyenák

az a lelkesedés, a melylyel az indóház peronján várakozó néptömeg fogadta. A rendőrség két izmos legénye ünnepies díszbe öltözötten tartott, készített terét a fogadtatásra kész küldöttség előtt, a kik, már vagy egy óra óta várták figyelemmel a vonatot jelző harang megszólalását.

A katonaság részéről Say Győző altábornagy, Görgey Vince ezredes dandárnok, Kranitz János tábornok voltak jelen; a megyét báró Fiáth Pál főispán, a várost pedig Havranek József polgármester és Reé István h. rendőrfőkapitány képviselték.

Pontban 9 órakor robogott be a gyorsvonat a közönség lelkes éljenzése közben s ő fensége meghatottan szállt ki kocsiából s fogadta a város hódolatát. Először a katonaság nevében fogadta a tisztelgők üdvözlését, majd báró Fiáth Pál főispán üdvözlését köszönve meg, Havranek József polgármester felé fordult, a ki ugyancsak mélyen lebukatta kopaszra nyirt fejét előtte. A főherczeg rövid katonás köszöntés után ismét a főispánhoz fordult, mivel együtt ment az állomás előtt várakozó kocsi-jáig élénk beszélgetés közben.

Érdekes és városunkra nézve nem valami dicsekvésre méltó a fogadtatás bezáró epizódja. Az a két szál rendőr ugyanis, mely odabent a pályaudvarban igyekezett a fentartani rendet, nem gondolt arra, hogy ott kün is állanak kíváncsi arcu emberek, a kiknek tárczájuk megsínyli még a peron jegyért járó egy hatost is, a kiket azonban ez a körülmény nem tart vissza, hogy lelkesüljék eljen szóval ne adakozzanak szeretett királyi herczegünknek.

De hát nem vehetjük rosznéven, hogy az a két délceleg legény egyszerre nem tudott két helyen rendet csinálni és hogy nem vette észre azt az olajbarna arcu nőt, a ki a várakozók tömegében olyan ideges türelmetlenséggel tépte selyem kendőjének rojtjait. Képelete sötét helyre varázsolta, rideg bőrtőnébe, hol férje, a czigányvajda ül s csendes megadással egyengeti az igazság megingott mérlegét. Egye-

ragadják el egymás elől a fényes zsákmányt, a ki álnokabb, lelkiismeretlenebb és szivetelebb azé a győzelem és a kié a siker az dicsejtetik az erkölcsi rabszolga had által, nem kérve az emberi érzésnek, az emberi jogoknak hány megtiprása és az elnyomottaknak hány véres könnye tapad ama dicsejtett sikerhez. — Tekintsünk haladott korunkra, a melyben a műveltség mellett az atheismus a katolikus hit és egyház elleni harc oly vesztő mérveket üt és tekintsünk vissza a rómaiak fentemittett korára és ha az akkori erkölcsi vadsgót tekintjük és napjainkban a vallás esőkenése által előidézett szétzüllését a társadalomnak, igazolva fogjuk látni ama állítást, hogy vallás nélkül nincs igazi polgáriusodás és hogy a nemzetek ideális erkölcsi tökélyének csak a hit, csak a keresztény vallás tüzheti fel koronáját.

A nagy római birodalomban Maximian császár korában az embertelenség oly tetőpontra hágott, hogy a koldusokat összefogdosták és a tengerbe dobatták. Ilyesmi ugyan nem történik nálunk, de van a hatalom kezében egy kiszámított kegyetlenségű, veszedelmesebb, fájóbb halál, melylyel az utjában álló jellem és hitelesítő kis embereket megsemmisíti és ez a pusztító mérgek legbiztosabbja az „erkölcsi öldöklés“ nyilvános türen a fizetett sajtó által, magántéren az irigység elkészítette rágalom és gyanúsítások által.

A pogányoknál is csak magáról gondoskodott, és nem törtenik ez napjainkban is így? a vallás és egyház iránti tisztelet pusztulásával nincs többé keresztény közzellem, mindenki csak önnönmagát, csak saját érdekét ismeri és bizony, bizony a keresztény vallás nemes elveinek eme

düli reménye ő fenségében volt, hogy ő vissza fogja adni férjének szabadságát. Balga remény háladalatlan elvakott lélek szemtelen bizakodása! Így hálálja meg ez a nyomorult nép joltvójának emberfeletti, önfeláldozó fáradozását, ezzel fizeti vissza a joltétet, a mit a bűnös tudatlanságában visszautasított!

Midőn ő fensége az indóház kapujában megjelent és a reá váró fogatba ült, a körüle csoportosuló tömeg tisztas távolban tartotta a czigány nőt, de midőn a fogat megindult a sóstó felé, az asszony utánna iramodott, s a kocsinak ostarához kellett nyulnia, hogy meg szabadulhassanak a tolakodótól.

Ebből az esetből azonban nem merítették tanúságot Fáraó ivadéka, mert amint elterjedt a hire a kir. herczeg ittletének, uton-utófélen molesztálták ismert tolakodásukkal, jöllehet ő fensége kijelentette, hogy már megunt a háladalatlan, javithatatlan népet, mivel látja, hogy hasznos munkára nevelni őket vagy letelepíteni teljes lehetetlenség.

József főherczeg a vasuti pályaudvarról bérkocsiban egyenesen a sóstói gyakorló térre hajtatótt, megszémlélte a honvédek gyakorlatait és végül különös elismerését és megelégedését fejezte ki a tisztikarnak jeles kiképzetése felett.

A gyakorlat végeztével a honvéd-csapatok vidám zenezóval tértek vissza városunkba és honvédjeink ugyancsak büszkén lépdeltek, átérve a kitüntető megelégedés dicsőségét. A főherczeg környezetével a hűvös levegőjü gyakorlóteret a „Magyar király“ szálloda ebédlő-termével cserélte fel, hol az általa megrendelt ebédhez ültek.

Az ebédhez 24-en laptak meghívót és pedig Say Győző altábornagy, Br. Fiáth Pál főispán, Kranitz János tábornok, Görgey Vince ezredes dandárnok, Károly János prépost kanonok Daróczy István törv. elnök, Gyertyánsy nyug. ezredes, Brenner ezredes, Havranek József polgármester, Panajotte csendőr alezredes, Koller alezredes 12 uhlanus ezred, ő fensége segéd tisztje, ő fensége parancsőr tisztje, Komposzt

megtiprásával fokonként visszamerülünk a pogányság vérlázítóan önző bűneibe.

E valláserkölcsi nyomor iszapos tengerében csak egy tiszta gyöngy uszik, a „nő“. Az ő kezébe van a társadalom reorganisationsája, neki kell az orvoslást gyökerénél kezdeni, a családnál. Ez odaadás, melylyel a nőnek kell hogy a keresztény erényeket ápolja, mintegy lehozza földünkre az egyetértést, a vallás összekötő szeretetben és elnézésben a sziveket és hatalmas lánczot képez, a mely bennünket az Istenséghez csatol.

A nő megérdemli, hogy szűk körében kormányozzon, mert erkölcsileg felette áll a férfiaknak, de nem kell azt hinni, hogy a nő befolyása szűk körre szorítkozik, kihat az környezete nyomán a nyilvános életre a minő befolyást apa és és fiakra gyakorol, — nem kell azt hinni, hogy a nő szűk köre megvetendő. De melyik vajjon a nő szerepe ebben a mi társadalmunkban? „Sokszor panaszkodnak a nők“ — mondja Goethe „hogy a férfiak a tudományok teréről visszaszorítják őket és csak játékszerüknek, vagy gazdaasszonyoknak tekintik; sajátságos, hogy rosz néven veszik a férfutól azt, ha a nőt a legkiválóbb szerepre hívja meg, melyet erkölcsi értékénél fogva betölthet, a midőn őt háza kormányának élére helyezi. A férfiaknak kell a külvilággal foglalkoznia, neki vagyont szerezni és vődenie kell, az állam közjában munkálkodni kegytelen, mindenütt a körülmények határozzák meg tetteit, sehol sem uralkodik, midőn kormányozni vél, kétszínűnek kell lennie, ahol csak okos kívánna lenni, ravasznak, ahol alyit kívánna lenni furfangosnak, ahol csak becsületet akarna lenni, és e szálmass szereplésben a legszebb célt egyéniségé-

alezredes, Szabó őrnagy kerületi segédtsízt, Csimpoka 69-ik ezredtől őrnagy, Szőke őrnagy hadkie. parancsnok, Zircosky őrnagy, Sprenger őrnagy, Ó fensége Cirkevici fürdő orvos, Albrecht őrnagy, Ehmann százados, Molnár főhadnagy tértsízt. — Az ebéd kitérő kiszolgálásáért Balás Mihály szállodásnak Ó fensége legnagyobb megelégedését nyilváníttotta.

A királyi herczeg ezután már nem sokáig maradt városunkban, mert délután 4 órakor elutazott N.-Kanizsára.

III. Béla király temetése.

A Székesfejérváron kiásott királyi csontok Ó felségének legkegyelmesebb elhatározásából királyi pompával lesznek eltemetve.

A mai hivatalos lapban a következő legfelsőbb királyi kézirat jelent meg:

Kedves Bánffy báró! Ama kegyelet által indítatva, melyely elődeim emléke iránt viseltetem, fölhivom Önt, hogy boldogemlékü III. Béla király és hitvestársa, antiochiai Anna királyné tetemeinek az itteni koronázási templomban czélba vett nyugalomra helyezése, valamint ugyanott egy méltó síremlék föllállítása iránt haldéktalanul intézkedjék, megjegyezvén, hogy a síremlék költségeit magánpénztárámból viselendem. Kelt Budapestben, 1897. évi május 25-én. Ferencz József s. k., Bánffy br. s. k.

Ez a királyi elhatározás a legszebb mederbe terelte a királyi ereklyéknek soká hányatot sorsát.

Nem lesz érdektelen a királyi ereklyékre vonatkozó hiteles adatokat itt felsorolni, a melyeket Moenich Károly városi levéltáros a következőkben ismertet:

A székesfehérvári történelmi nevezetességű ásatások tudvalevőleg több évtizede terjednek s hosszabb megszakításokkal négy ízben ismétlődtek; így nevezetesen az első még 1839-ben; a második 1842-ben; a harmadik 1862-ben és a negyedik 1874-ben történt.

Az elsónél csak a véletlen eredmény volt

néhány sírnak föltalálása, melyeket vandál módra kifosztottak és újra betemettek. A második ásatás, melyet Erdy János magyar nemzeti muzeumi ör vezetett, s a melyet közbe jött szabadságharc eseményei zavartak meg, szintén sikertelen maradt; míg a harmadik és negyedik rendszeresen eszközölt ásatás Henszlmann Imre vezetésé és felügyelete alatt szép eredményeket tüntetett föl, s ezeknek köszönhetjük III. Béla király most végeleges eltárlására várakozó ereklyéinek fölfedezését is.

Midőn 1839-ben Székesfejérváron a fazekas-utcában a lakosság számára vízmedenczét akartak építeni s e medenczét a püspök udvarán levő gazdag kutból vízzel ellátni, e célból ez udvaron keresztül csatornát hazván, több rendbeli sírra akadtak, melyet — miután azt kifosztották, újra behányták. E fölfedezésből tehát a tudományra semmi haszon nem járt.

1848-ban a püspöki udvar kutjának vizgazdagsága lepadván, artézi kutat furtak a fazekas-utcában s ez alkalommal vörös márványkőtáblákat találtak december 5-én.

A sírok egyikét rögtön föl is nyitották, de a város tanácsa már most közbe vetvén magát, a munkát beállítá, följelentvén a fölfedezést az akkori magyar kormánynak. Mely is rögtön elküldé Fejérvárra, pénzzel és hatalommal ellátva, Erdy Jánost, a magyar nemzeti muzeum régiség-örét, hogy az ásatást rendszeresen és tudományosan folytassa és a netán találandó archeológiai tárgyakat a muzeumnak küldje be.

Erdy december 8-ától 16-ig ásatott; de midőn Jelachich most másodsor közeledett Pest felé, kénytelen volt a munkával föltagadni.

Ez ásatás föllevenité ugyan a régi emlékek iránti tiszteletet, de kellő sikere ennek sem volt, részint az arra következett hadjárat, részint a későbbi kormány-parancs miatt, melynek folytán a kiásott földöt be kellett hányni.

Az 1862-iki tavasz elején a fazekas-utcában új ház épülvén, Szász Ferencz e ház alapjának ásatása alkalmával nagyszámú mozaik-elemekre, két faragott oszloptőre, párkányzat-töredékre s műemlék-maradványokra akadt, melyek a hajdan e helyen emelkedő várkerítés falba, vagy bástyába voltak befalazva.

Pauer fejérvári kanonok és a m. t. akadémiának tagja e fölfedezést május hónapban följelenté az intézetnek és lelkes felszólalása folytán a további intézkedéssel meg lön bízva az akadémiának archeológiai bizottsága, mely is

junius hónapban testületileg lerándulván a helyszínére, a következőkben állapodott meg:

A talált mozaik-elemek és faragott kőmaradványok más helyről hoztak mostani helyökre oly rendeltetéssel, hogy azokkal a vár bástyájában támadt réseket betöltésék.

E maradványok a hajdani templomnak alkotó részei lévén, az utóbbit jeles építményként tüntetik ki.

Kívánatos tehát, valamint a hazai történet, ugy a tudomány általános érdekében, hogy ez épületnek — habár csak alaprajzát is — közelebbről ismerjük.

De mivel az erre szükséges munkák nevezetes költséggel járnak, föl kell szólni az egész nemzetet: járuljon adakozásaival királyi állam-templomának fölfedezéséhez.

Együttal a Fehérvárott levő archeológiai bizottság e város tanácsához, a káptalanhoz és a helybeli püspökhöz fordult, kinyervén mindnyájoktól abbeli igéretüket, hogy a hazafias vállalatot minden tőlök telhető erővel pártolni és támogatni fogják.

Miután a közrebocsátott felszólításra meglehetősen pénzösszeg összegyűlt volna, az ásatás igazgatóság alatt 1862-iki szeptember 15-én megkezdődött és tartott november 12-éig, a mikor azt nagy sajnálatomra azért kellett félbeszakítanom, mert a fejérvári püspök (Farkas Imre) megtagadta tőlem és az archeológiai bizottságtól engedelmét az ásatás folytatására udvarán, hol az eddigi eredmények után matematikai bizottsággal ítélve, a maradványok legjelesebb, legérdekesebb, legfontosabb része el van temetve.

Az annyira óhajtott czélt elérni tehát ezuttal sem sikerült. De hogy legalább ez eddig tett munkákat feledékenységbe ne menjen, az archeológiai bizottság megítélt ama fölszólítással, hogy a hasonlíthatatlanul legbesebb nemzeti emlékeinkre és annak fölasatására vonatkozó adatokat szedjem össze.

Henszlmann e megbízásának lelkiismeretesen megfelelt, minek eredménye a remek kivitelt s mérnöki precizitással elkészített tervrajz, e fölirattal „Szent István király által a Boldog Asszony tiszteletére épített s 1862-iki évben kiásott Bazilika romjainak tervrajza, melyet Szász Ferencz építész rajzolt, Henszlmann Imre dr. mint az eredeti fölvetellel egyezőt, hitelesített, s mely jelenleg Székesfejérvár városi közgyűlési tanácskozó termét díszíti. Ennek kiegészítő része a Szendefy József dr. városi

nek összhangját minden pillanatban kockára kell tennie, holott az okos nő csakugyan uralkodik háza bensejében és egy egész család áldásán és elégedettségén munkálkodhatik. Valamint tehát a férfi szerepe a nyilvánosságban az intézmények tökéletesítése, ugy a nő is hivata van a tökéletesítésre és pedig a magánéletnek a vallás isteni törvényei szerinti tökéletesítésére. Minden helyzet az övé, legyen szegény vagy gazdag, befolyása egyforma nagy az ő körére. A családok boldogulása oroszlan-részt tőle függ. Az egyéni, családi életet megszentelni, megszépíteni, körét a családfőnek nehéz gondjai után igazi nyugvóhelyévé várasolni, — ez ragyogó pályafutása a nőnek.

A hol a hivatása magaslatán álló szende nő uralkodik, ott csupa napsugár és derű az élet, ott még a fájdalom vonagló ajkai is mosolyra nyílnak. Hatni csak ő tud, azért kell őt a modern lederségek, hui versengések és kicsinyességek veszedelmes utvesztőjéből ki- és visszavezetni oda, a hová őt a legnemesebb emancipáció, a keresztény vallás által történt emancipáció helyezte, már Britone is kifejezi, hogy tekintettel arra, miután a nők határozzák meg a széperkölcöket még ott is, a hol mint rabszolganők a társadalmi és állami intézményekre semmi nemű befolyással nem bírnak, nagyon fontos, hogy hivatásának nagyságától áthatott szellemi és lelki irányuknak megadásék az ahhoz szükséges komolyság, kell tehát, hogy lemondjon mind ama kedélyölő semmisségekről, melyek jobb érzelmeit és tehetségeit szétforgácsolják, kell, hogy szívét és elméjét fogékonyra tegye ama magasatos hivatás teljesítésére, a nagy gondolat befogadására, hogy nem a világ játékszerűen teremtette a Minden-

ható és árasztotta el anynyi bűbájjal, hanem, hogy gazdag természeti adományaival áldást terjesszen maga körül, mindent mi közelébe jut átlengje a nemesítő érzésből kisugárzó tűz és meleg.

Tegnér azt mondja: „A nő marad éke életünknek Istennek legtöbb ajándoka, mi volna nála nélkül földi létünk, nélküle ki lenne örömeinknek gyűpontja, vigasztalása fájdalomkínának, az idő nagy tengelyében a szív, mely mindent mozgat és átmelegít.“ A nő már születésüktől fogva intézője sorsunknak. A gyermekeknek zsenge szíve a nőnek kezében van, tehát a jövő nemzedék erkölcsi képzése az ő fontos feladata és ezen az uton lesz ő a világ intézője, a társadalom újja teremője, a példa, melyet ő ad, az erkölcsi elvek, melyeket ő vall hatásukban kiszámíthatlanok, mert a család szűk körében csirázanak azok a nézetek és erkölcsök, melyek a társadalmi rend támogatására közremunkálnak vagy annak összeomlását készítik elő. Minden társadalom — mint tudjuk, mely nem a család szilárd alapján növekszik nagyra széttűnik és csak romlást hozhat az emberiségre. És valamint a legszentebb érdekek a nő kezébe vannak letelve, az anyagiakban a rend, az egészség a vagyon összetartása, szellemekben az érzelmeik élénkítése a lélek és szív idomítása, a lelkesedés ébrentartása, a hit és tiszta erkölcsök megővése, így mondhatni ugyan, hogy a nő élete a homályban forog le, de erkölcsi kihatása végtelen, mert az ő kezéből kerül ki a bűnök és romlásnak sátnafajzata vagy az erények és önzetlen honfitörévek eszményi alakja. Azért gyakorolja befolyását mindig csak szív és lélekemesítő irányban, szükséges, hogy az erkölcs és izlés neme-

sítésén minél sikerdúsabban közremunkálhasson, szükséges, hogy ez üdvös munkálkodást a valással kezdje meg, mely egyedüli termőföldje az erényeknek, oltsa és nevelje nagygyá a szívekben a keresztény vallást, emlékezzék meg arról, hogy csak a keresztény hit volt az, a mely őt a férfi mellé helyezte és kiemelte lealacsonyító helyzetéből, a hol csak a durvaság és önkényi prédája volt, csak a keresztény vallás adta neki és a gyermeknek is meg az egyforma emberi jogot. Azon nő tehát, ki nem táplálja és élesíti a vallást a szívekben, ki ellenmunkálás nélkül képes tűrni, hogy családjában a tudomány és felvilágosodottság örve alatt a modern istentagadás tiporja el a vallásnak legékebb, legáldásosabb irányait az haldatlanságában önszivbe mártja a gyilkot és önmaga segiti lerombolni a női méltóság ama talpkövé, melyet a kereszténység emelt az ő számára.

Legyen a nő uralma a szelidség, az előzékenység és ügyesség uralma; legyen a nő fenkölt érzelmű, hogy a világ inkább lelkének, mint szépségének legyen rabja, mert a nő igazán csak lelki finomsága által gyakorolhatja ugy környezetére, mint a társadalomra a legüvésebb befolyást és ha a férfinél szép, hogy legyen bátor, nagylelkű, merész és szilaj tüzből, hevüljön nagy czélokért, ugy a nő legyen szerény, visszatartó és lélekben tiszta, ő engedjen, hogy uralkodhassék, uralkodhassék nemes tapintatával és szűk háziköre határában belül érvényesítse hatását a kedélyekre a szives gond és gyengéd előrelátás alakjában. Neki is megvan a maga uralma, a hol őt sem férfiu erő, sem férfiu ész nem pótolhatja és ez uralma a szívekre, melyekre tetmészetadta varázsánál

főorvos, Eltér József dr. fejezmegyei főorvos és Vojtitz Mór gyakorló orvos által fölvetett Szemle-Jegyzőkönyv és az ásatások eredményét feltüntető szakaszerű leírása a három talált csontváznak, melyek elseje mintegy 30 évesnek ítélt férfi, második legfőbb egy 26 évesnek ítélt szintén férfi és harmadika egy legalább 50 évesnek ítélt nő csontvázaiknak ismertettek föl, s a csontok könnyűségét és porhanyóságnak tekintve, legkevesebb 500 év előtt eltemetetteknek vélelmezettek. E csontvázakat 5 leszegelt és lepecsételt ládában a városi hatóság őrizetére bízta. Később a 70-es évek közepe táján a káptalannak adták át a székes-egyházi kriptában leendő megőrzésre.

Azonban eddig, míg ki nem deríthető módon Bleider József, akkori volt egyházi közrejtésze mellett egy újdonsült doktor esellel, vagy talán megvesztegetés folytán hozzájuk férkőzött, a ládákat felörte, a csontvázakat össze-visza turkálta, a koponyák szemüregébe és nyakcsigolyáiba elhelyezett leírásokat elszórta; s midén ez 1893-ban, mikor Török Aurél az antropologiai intézet igazgatója azok átvétele végett itt megjelent s a lelketlen vadalmazmusnak nyomára jött, az azóta elhalt egyházi kérdőre vonatván, azzal védekezett, hogy az illető doktor a már korábban elhalálozott Major József kanonok engedelmével turkálta föl a drága ereklyéket.

Bármiként történt is azonban a dolog, elvitázhatatlan tény az, hogy a kérdéses ereklyék a történelem fátylának megvilágítása mellett minden kétséget kizárólag III. Béla király és családja földi maradványainak lőnek fölismerve és megállapítva.

De még a legvégső esetben is, ha leg-sötétebb skepticiizmus és bizalmatlanság kétsége folytán netán kérdésessé válhatnék, hogy a szóbanforgó ereklyék valóban III-ik Béla király porai-e, a mihez különben a fentebb jelzettek alapján alig fér kétség, — e maradványoknak még akkor is, királyi ereklyéknek kell lenniök, mer történelmileg bebizonyított tény az, hogy a bazilikába kizárólag csak magyar királyok és ezek családtagjai temetkeztek; ettől eltérő kivételek csupán Rozgonyi István tetemeinek, itt történt eltemetése, melyhez Zsigmond király, továbbá Buzlay László tetemeinek, melyeknek itteni eltakarítására Hunyadi Mátyás adta meg az engedelmet és végre a város 1843. évi vissza foglalásakor hősies halállal halt Varkoscht vagy Varkocs várparancsnok itteni tetemeinek

fogva befolyása a legbiztosabb, de e befolyás egyuttal kétélű fegyver, vagy ölü mérregg is válhatik, ha nem a keresztény elvek alapján gyakorolt erények kíséretében növekedett nagyra.

De azért nem hideg tökéletességet kívánunk mi, mely az érzelmeket megfagyasztja és minden életkedvet elfojtva, számuzi köréből az ártatlan vidámságot. Nem! nem zordon sóhajokban nyilvánuló erény kell nekünk, mely eltévesszi hatását, nekünk szeretettől áthévílt, mosolygó erény kell, amely ragyogó szemekből sugárzik felénk, derült ajkáról, nyájás szivből fakad, akkor hat, akkor csábítja a legeretnekebb, legvadabb sziveket tiszta ösvényére, akkor kapcsol magához és ragadja fel lelkünket abba a vigasztaló ideális légkörbe, honnét az Istenség egy villáma lobbant a nő szívébe, és borította a szeretet lángjába hensejét, hogy vakító fényével a magasztos erények és nagy hivatásának való megismerésére vezesse.

M — né.

A ki saját magának barátja, az barátja másoknak is.

Jó mód teremti a barátokat, s a balsors teszi próbára őket.

Sok barátja van az adakozónak.

Inkább tiszteljenek, mint féljenek tőled, mert a szeretet a félelemmel sohasem vegyül.

Egyedüli s megvívhatatlan erőség: a köz-szeretet.

eltakarítása. Mindezeket azonban a bazilika előkapuja alatt levő bejárás kriptájában temették el, az pedig a püspökségi alatt volt. Így tehát a szóban forgó maradványok minden kétséget kizárólag mind királyi ereklyék.

H I R E K.

— **Keresztjáró napok.** Régi szép szokása a katolikus egyháznak, hogy az áldozó csü-törtököt megelőző három napon nyilvános körmeneteket tart, kérve Mindenhatót, hogy áldását áraszsa ki az emberiségre és őrizze meg minden lelki és testi veszedelemtől. A „keresztjáró“ nevet a onnan nyerték e napok, hogy a falu helyen egyenlő több templom nem lévén, rendszeren a határban álló valamely kereszt-hez mennek körmenettel a jámbor hivek. Ezen ájtatosság eredete az V-ik századba nyulik vissza. 469-ben Szent *Ulamert* viennei püspök tartotta először. Franciaországot nagy föld-rengések, villámcsapások, ragadozó vadállatok és más elemi csapások pusztították, melyek elhárítására s az Úr kiengesztelésére három napi böjtöt és közajátatosságot rendelt el a szent püspök, mire a baj megszűnt. A példát másutt is követni kezdték s az lassankint az egész keresztény világon elterjedt. — Városunkban a körmenetet *Kuti* Márton prépost-kanonok vezette. Napo-ként a körmenetet a főtemplomban reggeli 7 órakor csendes szent mise előzte meg, a honnét a hívők és az összes helybeli tanítézetek növekedéi részvéte mellett hétfőn a ciszer-cizita-rend templomába, kedden a szt.-Ferenc-zrendiek templomába, szerdán pedig a papnövelde templomába vezettetett a körmenet. Mind a három napon borus, de azért elég kellemes idő kedvezett a körmenetekben résztvevő ájtatos közönségnek.

— **A soproni ünnep.** Alig zajlott le a pozsonyi országos ünnep, s ma hazánk egy másik határvárosának ünnepéről adhatjuk az örvendetes hírt, mely fényesen folyt le minden számában, méltóan a legnagyobb magyar emlékéhez. *Széchenyi* István grófnak szobrát leplezték le a soproniak s ez alkalommal együtt érzett velük az egész nemzet. Az ország hatá-rán, Ausztria megyéjén áll *Széchenyi* szobra, — intő és emlékeztető egyszerre. Az ünnepély alatt a díszsátorban foglaltak helyet: Perczel Dezső belügyminiszter aki a kormányt képviselte, továbbá: Fehér Ipoly főpátp, Eötvös Loránt báró, Szalay Imre, Beöthy Zsolt, Prém József, *Széchenyi* Aladár gr., Berényi László, Sziklay János, Badicz Ottó, Fabiny Teofil Sopron képviselője, Czobor Béla, Gyurácz ev. püspök, Reiszig, Lászlberg főispánok, Károlyi, Pogány alispánok és a szomszédos törvényha-tóságok küldöttei. A *Széchenyi*-család részéről: *Széchenyi* Béla, Pál, Sándor, Imre, Domonkos, Bertalan, Géza, Tivadar, Jenő, Miklós. Frigyes, Részó, István, Péter és László grófok voltak jelen. Az ünnepélyt Bán Endre dr. alispán nyitotta meg. Beszédje minden szavából ragyogott az igaz hazafiság tüze. Utána Kuncz Adolf csornai prépost mondotta el remek nyelv-vezetű beszédjét, melynek gyönyörű befejezése így hangzott:

„Tekints reánk onnan felülről az üdvözültek honából és lásd, hogy a te Magyarországod mai fejlettsége legmerészebb álmaidat is tulszárnyalta. Lásd férfierejében azt, kinek ifjúságát dédelgetted — lásd népednek meghódolását dicső szellemed előtt. Adja meg neked az ég, hogy sohase kelljen látnod hazádnak szolgaságba süllyedését és ha nehéz lázál-mok gyötörnek valaha s nehéz harcokat kellene vívnia nemzetünknek: legyen velünk szellemed és segítse nekünk megvédelmezni hazánkat. a te Ma-gyarországodat!..

Beszéde folyamán lehullott a lepel és lát-hatóvá vált Mátyás Lajos sikerült szoboralko-tása, mely magas kőtalpazaton imponáló arányú érezalokban örökíti meg *Széchenyit*, a mint jobbajával lefelé mutat, balkeze pedig a kard-markolaton pihen. Most *Széchenyi* Béla gróf szólott, kinek hála diktálta szavai mely benyo-mást tettek az ünneplőkre. Ezután temérdek koszorút helyeztek a szobor talpazatára — az elsőt Perczel, ki hangsúlyozta az ünnep fel-

emelő voltát. Délben a kaszinó disztermében 300 terítéki banktűt volt, mely alatt a királyt, a kormányt, a *Széchenyi* családot, a megyét, várost és a vendégeket éltették. Délután szép ünnepély rendezett a város. A kormány egy száll miniszterrel volt képviselve, az uralkodó ház senki által, Sopron főhercege Ottó távol volt, az országgyűlés kiküldötteivel sem esett botrány, mert nem voltak kiküldöttek. Magunk-nak kívánunk jól ha kívánjuk, hogy érje meg a legnagyobb magyar eszméi diadalát.

— **A „Székesfejevári kiskereskedők egyesülete“ segély- alap- és rokkantak pénz-tára javára folyó hó 30-án a lövöldében tar-tandó zártkörű nyári táncmulatságára a meg-hívők már szétküldöttek.** A vigalmi bizottság tisztelettel felkéri mindazokat, kik a meghívóra igényt tartanak, de ez ideig meghívót tévedés-ből nem kaptak, sziveskedjenek a bizottság elnökéhez *Sáuts* István urhoz fordulni.

— **A Margitsziget és Margithid össze-kapcsolása.** Nem sokára teljesedésbe fog menni a főváros közönségének az a régi óhajta-sa, hogy a Margit-sziget közvetlen összeköttetésben legyen a pesti és budai városrészekkel. A sziget tulajdonosa: *József* főherceg elhatározta, hogy azt az eredetileg megállapított tervet, a mely szerint a Margit-hidnak egy nyulványa leve-ztetessék a szigetre, most meg akarja valósít-tatni. Az idevonatkozó terveket a főherceg jogi képviselöte már benyújtotta a pénzügyi jogi földmivélsügyi miniszterhez. A főherceg a Margit-hidnak a szigetre derékszögben irá-nyuló folytatását a saját költségén építteti fel, a főhid stílusában, ami igen nagy összegekbe fog kerülni. Természetes, hogy a Margit-sziget ezzel a reformmal egészen más arculatot nyer, mert az üdülni vágyó közönség ezrei fognak odatódolni. Gondoskodni kell tehát arról, hogy a nagyközönségnek az igényei kielégítést talál-janak. Szükséges lesz újabb vendéglőket, sétá-és játéktereket állítani s általában akként kell az egész területet berendezni, hogy ott a leg-különbözőbb osztálybeliek is megtalálják a maguk szórakozását. A miniszteriumokhoz be-mutatott terv szerint, a Margit-sziget ezental nemcsak nyári, hanem téli mulatóhely is lesz, mert télen pompás korcsolyapályákat rendeznek ben s apró kis lovakról vont szánók is ren-delkezésre fognak állani. Ertesüléseink szerint a kormány, méltányolva *József* főhercegrenek a közönség irányában tanusított emez újabb áldo-zatkészségét, a terv kivételéhez a legkisebb kifogás nélkül hozzá fog járulni.

— **A vasuti jelző-harangok.** A kath. hittedesítés ügyében bizalommal fordulunk nemcsak azokhoz, kik különösen érdeklődéssel viseltetnek a kath. hittedesítés ügye iránt, hanem minden keresztényhez, ki Isten országa terjesztésére gondol, hogy a *junius 1-től* nem *használandó vasuti jelző-harangokat, a kath. hit-terjesztés számára megszerezni sziveskedjenek.* Ha sok jelző-harangot szereznének, akkor a mi vasuti harangjaink, távol a világtenger szigetén a belpoklosoknál, vagy Afrika forró vidékén a négeleknél, vagy Amerika elszélyedt indusainál arra szolgálna, hogy őket a ker. tanításra összehívja, egybegyűjtse őket a ker. isteni tiszteletre. A költség ne ijesszen vissza senkit, mert a „Claver Sodálitát“ Salzbargban gondos-kodni fog róla, hogy a harangok, — mert a vasuti jelző harangjaink Uganda vagy a Kongó vidékén, de meg Senegambiában is csakugyan harangszámba mennek, — rendelatési helyökre eljussanak. Azon plébánosok és buzgó keresztények, a kik vasuti állomással bíró helyen laknak, olcsó szerrel jutnak harangokhoz, a jó ügy érdekében alázattal kérjük őket, hogy használják föl az alkalmat és könnyű szerrel, olcsón, szép ajándékot szerezhetnek a hitéri-tőknek. Bár tudjuk, hogy a magyar kath. ál-do-zatkészsége sok oldalról igénybe van véve, mégis bizalommal fordulunk hozzájuk és előre

is köszönetünket nyilvánítjuk azon ígérettel, hogy a jótékony adakozást hirlapilag nyugtáznunk fogjuk. A szíves adakozók legyenek szivesek a harangokat „Claver Sodalitát” Sulzburg, Dreifaltigkeitgasse Nro 12. küldeni. *A kath. hitterjesztés barátja.*

— **Változás a táviratnál.** Minden posta, posta és távirás, valamint posta és távbeszélőhivatalnál, ugyszintén a postai értékkiszámlaárúknál 31 kros zárt táviratlap kapható, melylyel belföldre, vagy Ausztriába szóló 10 szavu távirat díja meg van fizetve. Tíznel több szavu, külön műveletű, valamint a belföldön vagy Ausztrián túl fekvő helyre szóló táviratnak a 31 krt meghaladó díját a zárt táviratlapnak e célra rendelt részében frankojegekkel kell leróni. Ezen táviratlapoknak az a rendeltetése, hogy a közönség táviratokat oly helyekről is küldhessen, hol távirás nincs. A postaszállítás a legközelebbi távirahivatalhoz díjmentesen történik, ha azonban a feladó a táviratnak ajánlvaleendő továbbítását kívánja, a 10 kr. ajánlási díjat meg kell fizetnie. A táviratok díjazására, a táviratlap kitöltésére s egyéb tudnivalóira nézve minden postahivatal köteles felvilágosítást adni.

— **Eltűnt csecsemők.** A nápolyi lelenczházból évek óta eltűntek a csecsemők. 1895-ben, mint az eddigi vizsgálat kiderítette, kilencszáz csecsemő tűnt el. A városban a vizsgálatnak ez az eredménye óriási szenzációt keltett, melynek híre Rómába is eljutott. Attól tartanak, hogy a kormány nem fogja nagy eréllyel vezetetni a vizsgálatot, mert a szenzációs ügyben állítólag képviselők is kompromitálva vannak.

— **Egyleti hírek.** A székesfejvári jótékony nőegylet folyó évi május 17-én választmányi ülést tartott méltóságos *Szögyény-Marich* Julia védnök elnöklete alatt. Bejelentették, hogy az egylet által a közönség körében rendezett gyűjtésből 824 frt 56 kr. folyt be, ezután több szegény részére a választmány segélyt utalványozott. Az egylet által folyó évi májusi negyede 154 rendes szegény 588 frt segélyben részesített, 185 szegénynek pedig 208 frt rögtöni segélyt kiosztva. Folyó hó 20-án a helybeli székesgyházban tartotta *Prifach* József pápai praelátus nagyprépost az egyletért a hálaadó isteni tiszteletet, melyen az egylet tagjai élőkön a védnökkel szép számban voltak jelen.

— **Az új papirpénz.** Az új koronaérték papirpénz kibocsátására már kezdődnek az előkészületek. Az osztrák-magyar bank kiküldöttéi e héten Budapestre érkeztek a végül, hogy a kibocsátandó új bankjegyek rajzait bemutassák a magyar pénzügyminiszternek. A bank emberei az új 10, 20, 100, 200, 1000, 2000 és 4000 illetőleg 5000 keronás papirpénz rajzait terjesztették a miniszter elé, a ki megnézte azokat, némi apróbb változásokat is elrendelt a rajzokon. Az új papirpénzt keményebb papírra fogják nyomtatni, mint a milyen a jelenlegi papirpénz és színezése is változatosabb lesz. Mivelhogy az osztrák pénzügyminiszter már előzetesen jóváhagyta az új papirpénz rajzait, már a legközelebbi időben megkezdődik a nyomtatás, mely azonban oly hosszú ideig fog tartani, hogy a jövő év előtt gondolni sem lehet a koronaértékű számitás elrendelésére.

— **Kölcsön egylet a korcsmában.** Lapunk május 20-iki számában e czimen vidéki tudósítónktól egy közlemény jelent meg, a melyre vonatkozólag ma a következő sorokat vetjük a sárkereszturi kölcsönegylet igazgató-ságától: „Intézetünk vezetősége a vidéki tagjai s így kálozi tagjainak kívánására feljogosította az egyleti szolgát, ott kéthetenként a tagoktól a befizetendő összeget átvenni, s erre a célra a kálozi tüzoltó egylet rendelkezésére bocsátotta helyiségét, azonban a pénzösszege ott sokáig nem volt eszközölhető, miután azon helyiség nem lett fűtve, ekkor egyleti szolgánk egy helyiséget bérelt *Borbás* Sándor előjárónál, melyet az egyleti szolga egyedül csak azon okból cserélt fel a regálé

bérlő helyiséggel, miután *Borbás* Sándornál igen sokszor a pénzösszegevel magára volt utalva, ilyen esetekben mindig pénzhányra volt hol több, hol kevesebb. Ezen körülmény birta rá intézetünk vezetőségét arra, hogy hozzájárult ahhoz, hogy az egyleti szolga a pénzösszeget a regálé bérlő *egy külön szobájában* eszközölje, ki a szolgának mindenkor segédkezett, s azóta pénzhányra nem volt. — Miután a pénzszedés itt is egy külön szobában történt, azon állítást bárkitől is ereden az, hogy a pénzszedés dózsáló korcsmai vendégek előtt szedetett volna, szolgánkragalomnak mondja. Ugyszintén rosszakaratu koholmánya az is, hogy a regálébérlő megbízott volna kölcsönök kiadásával. Hanem igenis intézetünk vezetősége tekintve azt, hogy a vidéki tagok száma igen nagy, s hogy ugy a befizetést, valamint a pénzfelvétele a tagoknak megkönnyítse; megkért és feljogosított intézetünk vezetősége Kálozon néhány megbízható uriembert, mint Szabó István, Jeges Antal, dr. Magyar József, Lak Mihály, *Borbás* Sándor és Weisz József urakat, hogy a kölcsönvevő kezeivel együtt a kötelezőt, hogy ne kelljen hozzánk átfáradniok, ezen urak bármelyike előtt is aláírhatják. A legtöbb kötelező Jeges Antal gyógyszerész ur előtt s csak néhány, a többi urak és így a regálébérlő előtt iratott alá. Ezen aláírt kötelezőt legtöbb esetben a kölcsönkérő tag személyesen hozta át, s ha kellő pénzzel rendelkezett intézetünk, a fél kölcsönöt rögtön megkapta, de több ízben van rá eset, hogy pénztárunkban nem lévén pénz, akkor a félnek, hogy ne kelljen még egyszer átfáradnia, megmondjuk, hogy a pénzszedési napon jelentkezzék az egyleti szolgánál, ki az itt hagyott kötelezőjére a neki megszavazott és kiutalványozott összeget elismervény mellett attól átvetheti. Azért voltunk bátrak mindezt oly tüzetesen részletezni, hogy meggyőzzük tekintetes szerkesztő urat arról, hogy nekünk minden eljárásunkban az a főterekvésünk, hogy tagjainknak mindent megkönnyítsünk, s segédül ennek merjük betudni azt, hogy egy segélyegyletnek sincs annyi vidéki tagja mint a miénknek. Erős a meggyőződésünk, hogy a „Kölcsönegylet korcsmában” ez. közlemény rosszakarat szüleménye, annyival is inkább hihetjük ezt, mert ha az abban napvilágot látottak megközelítik a valóságot, úgy intézetünk vezetőségét igazgató-tanácsunk kálozi tagjai okvetlen figyelemztették volna. Daczára annak, hogy szerény véleményünk a közleményről ez, mégis intézetünk vezetősége rögtön utasította az egyleti szolgát, hogy a *pénzszedés helyéül egy más helyiség után nézzen* s ha csak lehetséges, azt a város házában fogjuk eszközöltetni. Tetjük ezt pedig azért, nehogy tényleg bekövetkezzék az, a mit most még valótlannak állítani szerencsések lehetünk.

— **Vérgzés egy horvát választáson.** Horvátország Bosnyaczi községéből írják hogy ott 22-én reggel 5 órakor mintegy ezer ember gyűlt össze a falu bejáratánál. Midőn felszólitották a polgárokat, hogy oszlojanak szét, *kövekkel támadtak a kivonult századra és a házakból lövöldöztek rá.* Egy katonát arczán kessel, többeket kövel sebesítettek meg. *A katonaság sortűzet adott mire többen halva s páran megsebesültek.* A választást felfüggesztették.

— **Kitett gyermek.** F. évi ápril hó 30-án *Szabadhatágyán* községben a malomcsatorna mellett levő háznál, egy 5-6 hetes csecsemőt találtak. A kitett gyermek egy fakó kendőbe volt takarva és melléje értéktelen, jelnélküli apró gyermekruhák heverték. A kis leánygyermeket a községi jegyző vette gondozás és ápolás alá. A főszolgabíró a napokban kérvényt intézett a hatóságokhoz, hogy nyomozzák a kegyetlen szívű anyát.

— **Vizsgálati hangverseny.** *Sulmann* Ferenc zongoramester tanítványai folyó hó 23-án tartották vizsgálati előadásukat a színházban telít ház előtt. Az összes tanítványok már a haladás magasabb fokán állanak s általában hatalmas technikai fejlettséget, jellemző előadásra törekvést, bátor és nyugodt játékot áruktak el. — A tanítványok vezetése kitünő

kezekben, szorgalmas és buzgó tanító alatt áll. Szép sikert arattak *Varga R.*, *Piller J.* szabatos előadásukkal, *ifj. Havranek J.* és *Nagy Zs.*, kik könnyen s fejlett ritmikai érzéssel győzték le darabjaik nehézségét; kiváló figyelemre méltó produkáltak: *Nagy László* darabjának kitaró és plasztikus előadásával, *Kenessey Margit* brilláns technikájával s értelmes arnyalásával, továbbá *Varga Rózsa*, ki a hangverseny fénypontját szolgáltatta s két különböző természetű darabjában az ábrándost és tréfást szép interpretációval domborította ki. A halás tanítványok értékes emléktárggyal lepték meg mesterüket, ki a zajos ovációnak engedve, művészi temperamentummal játszta el szép invencióról tanuskodó Galopp-rondo című szerzeményét.

— **Véres verekedés.** Vasárnap éjjel az *Antal*-féle korcsmában összetűzték a mulatók, a kiket aztán a korcsmáros kiutasított a helyiségből. A két ellenlábás kompánia az utczán újból összetűzött, a mely alkalommal *Fekete* Ignác ácsmestert és *Alovits* Ferencz ácslegényét *Fister* András és *Fister* Mihály kegyetlenül elverték, úgy hogy mindkettőjüket korházba kellett szállítani. *Fekete* a járásbírószóghoz panaszos feljelentést nyújtott be s így a két ellenlábás tábor a járásbíró előtt újból szembe kerül egymással.

— **Harmadik osztály a gyorsvonaton.** A magyar államvasutak igazgatósága azzal a tervvel foglalkozik, hogy a gyorsvonatokon harmadik osztályu kocsiakat is járasson s ezért behatóan tanulmányoztatja az osztrák államvasutak legújabb forgalmi eredményeit, mint-hogy ott a gyorsvonati harmadik kocsiosztály május elseje óta az összes fővonalakon érvényben van. Az esetre, ha a magyar vasutakon hasonló berendezés létesül, a miről azonban legfőlebb csak a jövő évben lehetne szó, már is meg van állapítva az a korlátozás, hogy III. osztályu gyorsvonati jegyek csak hosszabb vonalra, tehát a VII.—XIV. zónákra adhatnak ki, mert ellenkező esetben a szomszédos forgalom és a kisebb távolsági forgalom túlságosan erősen terhelne meg a gyorsvonatokat, ellenben elnéptelenen a személyvonatokat.

— **Népünnepély.** Ma a következő talragaszok keltettek városzerte nagy feltűnést:

Jótékony özélt

MEGHÍVÁS.

A helybeli önkéntes tüzoltó-egylet

f. évi május hó 30-án

a **Lerf-féle „RÓZSÁSKERTBEN**

a déli vasuti műhely tüzoltó-egyletának közreműködésével

NÉPÜNNEPÉLYT

rendez, melyre a város közönsége tisztelettel meghívatik.

Az ünnepélynek ezuttal hiváló részét fogja képezni a

SZÉPSÉG-VERSENY

Ezenkívül a népünnepély műsorába felvannak véve különféle érdekes mulatságos versenyek.

A szépség-verseny díja egy 10 frtot érő tárgy.

Kezdeté 3 órakor. Táncz kezdeté 5 órakor.

Bélepti-díj 10 kr.

Kedvezőtlen idő eseteire a mulatság elhalasztatik.

Előre láthatólag a szépség-verseny bíráinak nehéz dolguk lesz városunk szép leányai közül kikeresni a *legszebbet*. Az ünnepély iránt különben általános az a érdeklődés és ha a száz esztendő s jövőendő-mondónak hiány lehet, úgy az idő is ragyogó szép nappal fogja elősegíteni a mulatságot.

— **Elveszett igazolvány.** *Roos István* *falubathányi* illetőségű és születési honvéd a napokban vasutón utazása alkalmával elvesztette honvéd igazolványát. A megtaláló felkérte, hogy a talált tárgyat, a rendőrség útján tulajdonosa kezébe juttassa.

Irodalom és Művészet.

— **Szinnyei és Moenich.** Az öreg Szinnyei bácsit nagy kitüntetés érte, kir. tanácsossá nevezte ki ő felsége. E kitüntetés alkalmából *Moenich Károly* városi levéltáros, a kit Szinnyeihez 36 éves barátság fűz, a következő levelet intézte irodalomtörténetünk hangyaszorgalmu buvárához:

Kedves jó barátom!

Kisvárosias rusticus léte, mint szerény és igénytelen fia e hazának, sohasem voltam a mitsem mondó czifraságoknak és sallangoknak barátja s így a kitüntetésben, mely szerény hangyabolyodban ért, nem a feltűnési viszketeteg, nem is az aulicus érzelme, hanem a valódi érdem elismerését és jutalmazását látom.

Ugyis ritkán akad meg az intéző körök szeme az irodalom művelőinek csendes, de messze kiható működésén; annál jobban esik egyszer-mászor látnunk, ha néha, elvéve a szellemi munkások zajtalan, de jótékony működése is magára vonja figyelmüket.

Ennek a szerény, de a közre kiható üdvös működésnek elismerését látom én benned — *Édes Barátom* — kitüntetve, megjutalmazva; — s ez jól eshetik neked is, aki százados porlepte fölőnségek közű temetkezve, immár egy emberöltőn át szolgáló közös hazánkat, — harcizolod a legnemesebb fegyverrel: a tollal, s lobogtatod fenn a tudás fátylát mindnyájunk előtt, kik a szellemi kincsek buvárokadásában és kiaknázásában bányász-munkát végzünk.

Közmondássá vált hangyaszorgalmad gyümölcse, pedáns lelkiismeretességgel gyűjtött és feldolgozott munkáid örök hájlára kötelezik az irodalomnak nemcsak jelenleg élő, hanem a jövő századok munkáit is, kiknek te bennök oly megfizethetetlen drága kincset gyűjtöttél, oly *gazdag tárházat boesátottal* rendelkezésükre.

Adjon a Magyarok Istene lankadatlan szorgalmadhoz elégséges erőt és kitartást, hogy amit oly nemes elhatározással és ambícióval megkezdettél, s valóságos önfeláldozással folytatasz, — azt ugyanolyan lankadatlan s kitartó buzgalommal be is fejezhesd!!!

Engem pedig részesíts — kérlek — és tarts meg továbbra is önzetlen baráti szeretettedben és vonzalmadban.

Székesfejérvártott, 1897. évi május hó 15-én igaz és őszinte barátod

Moenich Károly.

Erre a levélre Moenich a következő választ kapta:

Budapest, 1897. május 21-én.

Kedves régi jó barátom!

A te baráti szereteted hoztam, már oly régi dátumu, hogy idejét sem tudom, de bizonyosan még a pozsonyi évek közé esik; a mikor telve napsugaras reménnyel néztünk világunk jövőjébe, — és kaptunk a boldog családi élet mellé nehéz gondokat, sors-csapásokat, melyeket hogy legyőztünk, azt erős és férfias lelkiünknek köszönhetjük.

Jó és balsorsunkban figyelemmel kísértük egymás törekvéseit, buzdítottuk is egymást; örültünk csekély előmenetelünknek. De a sors ezen kegye inkább decoratívó volt a balvégzet okozta sebhelyekhez, melyeket, hogy békeségesen túrtunk, ismét baráti szeretetünknek köszönhetjük. Örömlőket egyedül szeretetünk, jó embereink és barátaink rokonszenvében találjuk fel; mert ebben látjuk azt, hogy a felsőbb elismerést megérdemeltük.

Fogadd azért ezen szíves megemlékezésedért, baráti vonzalmadért és szerencse kívánataidért legűszintebb baráti köszönetemet; ugyanezt nyilvánítsd — kérlek — kedves nőd *Ó* nagyságának szép soraiért, kinek jóságát,

családja iránti szeretetét volt alkalmam látni, s ime jó szíve kívánságát reám is árasztja!

Tartsatok meg kedves családi körötök barátságában. Ném is tiszteletét küldi.

Régi baráti vonzalmadba ajánlván magamat, maradtam hived

Szinnyei József.

Mi a magunk részéről is azt kívánjuk, hogy az öreg, jó Szinnyei bácsit az Isten még soká, nagyon sokáig éltesse, s hogy páratlan munkásságával még egy pár ordót is szerezhesen a most nyert kitüntetés mellé.

Az „*Oktató Néplap*” szélében-hosszában olvasott képes újság 11-ik száma a következő tartalommal jelent meg: Magyarország „*oltalmazója*.” — Néhány szó az erkölcsösségről. — Keresztjári heti körmenet. — Az erdő Madonája. — Anyám meg én. — Törvényesen. (Beszély.) — Szenvedőhöz. (Vers.) — Nyolcz nap a szent földön. — Szűz Mária az árvák anyja. — Az igazi anyák. — A ligeti rom emlék alatt. — Jogismeret. — Hazánk. — Külföld. Kéthetent. — A hitelszövetkezetek XII. parancsolata. — A gazda. — A konyha. — Mulattató. — Képeink. — Találós kérdések, stb. — Ajánljuk pártolásra és terjesztésre e nagy buzgalommal szerkesztett katolikus hetilapot. Egy évre 2 irt. Előfizetheti: *Pozsonyban, ferencziéknél.*

Törvénytörések.

Halálos ítélet.

A székesfejérvári kir. törvénytörések f. hó 24-én kötélt általi halálra ítélt egy javithatatlan gonosztevőt.

A halálbüntetés jogosságáról, szükségessége és czélszerűségéről irt munkák és értekezések magukban véve egy tekintélyes irodalmat képeznek.

A halálbüntetés megtartása felett manapság sem állapotott meg általános egyetértés és a historikus bázishoz való ragaszkodásból kifolyólag a halálbüntetés végkép el nem töröltetett, de hogy a halálbüntetés nem mellőzhetetlen, bizonyítják a számos megkegyelmezési esetek, melyek daczára a társadalom jogbiztonságában meg nem ingattatik.

Bár a törvényhozások a halálbüntetés eltörlését ideelőttinek tartják, a tudomány és a haladának annyiban mégis engednek, amennyiben ezen büntetést csak igen kevés büntetettre szabják és hogy a középkorban divott szigorításokat és kegyetlen kivégzési módokat eltörölték. Ujabb időben a halálbüntetés végrehajtási módját illetőleg a korszellem szintén haladást mutat fel, amennyiben némely államban nem a hóhér keze, hanem a gép végzi az igazságszolgáltatás ezen véres funkcióját.

A magyar büntető törvénykönyv csak két bünesetben tartotta fenn a kötélt általi végrehajtandó halálbüntetést, még pedig a B. T. K. 126. és 278. §§. eseteiben.

Egy ilyen eset fordult elő a helybeli kir. törvénytörésnél, a midőn f. é. május 22-én *Gáncs Dániel* és társai ellen a 278. és 344. §§-aiba ütköző gyilkosság és rablás büntetetei miatt *Kecván* Izidor elsőnöke alatt a végtárgyalás kellő tapintattal és szakismerettel megtartott; szavazó bíró volt *Madarassy István* és *Scherer Kamil*, mint jegyző *Hampel* volt alkalmazva; a vádatóságot *Juraszek János* kir. ügyész képviselte és mint védő dr. *Löwy Károly*, dr. *Lauschman József*, dr. *Steiner Jákó* és dr. *Krausz Zsigmond* volt kirendelve.

Ennek a nagy szenzációt keltő bünesetnek részletei a következők:

Gáncs Dániel bicskei szőlőhegyi lakos, a ki több ízben volt fegyháza itélve, mult év

december havában meghallotta, hogy id. *Tolnai Ferencz*, ugyancsak bicskei szőlőhegyi lakos, sertéseit eladta s a kapott 60 forintnyi összeget zacskóba kötve, a nyakában hordja.

A volt fejezencz első gondolata e hír hallatára az volt, hogy ezt a pénzt bármikép is, meg fogja szerezni. Először a vele vadházasságban élő *Gisits Juliánna* avatva be tervébe s felszólította őt, hogy beszéljen *Nagy József* bicskei szőlőhegyi lakossal és vegye rá, hogy férjét: *Nagy Józsefet* bujtsa fel arra, hogy ő vele, *Gáncs Dániellel* egyetemben az öreg 73 éves *Tolnai* pénzt és füstölt husait lopják el.

Gisits Juliánna állítólag sokáig nem akart beleegyezni *Gáncs* tervébe, de a durva fejezencz fenyegetései végre is rábirták, hogy *Nagy József* tervébe beavassa, a ki hamarosan magáévá tette *Gáncs Dániel* tervét.

*Nagy József*nek *Gáncs Dániellel* együtt sikerült is végre a sokáig ellenkező *Nagy Józsefet* megnyerni annak a tervnek, hogy az egyedül lakó id. *Tolnai Ferencz*et éjjeli időben lakásán megtámadják s meggyilkolva, pénztől s a már említett nagyobb mennyiségű füstölt hústól megfosztassák.

Karácsony napját megelőző éjszakán el is mentek rablógylösságuk tozogatásitássa végett *Tolnai* lakásához, de a folyton ellenkező *Nagy József* az utolsó percben meggondolta a dolgot és nem akart részt venni a rablógylösságban, a mi *Gáncs Dánielt* is visszatérésre bírta.

Nagy József és *Gisits Juliánna* *Gáncs* lakásán várták a férfiak visszatérte s midőn értesültek a kirándulás eredménytelenségéről, elhatározták, hogy gyávnak neveztek őket.

Gáncs Dániel és *Nagy József* mintegy öt napig ostromolták újból *Nagy Józsefet* a rablógylösságban való részvételre, azzal biztatván őt, hogy sokkal jobb egy évet tölteni a fegyházban, mint egy napig koplalni. *Nagy József* végre engedett és 1896. évi december 24-én este *Nagyné* a ruhazárító kötéltől levigott egy darabot s arra a két férfi burkot csuált, hogy azt majd *Tolnai* nyakába vethessék. *Nagyné* azonkívül gyertyával és gyújtóval is ellátta a czinkosokat.

Igy nekikészülve indult el *Gáncs Dániel* és *Nagy József* *Tolnai* lakásához, a melyet belülről bezárva találtak. *Gáncs* ekkor felmászott a náddal fedett háztetőre s azt kibontva, a prészázbá leereszkedett. Azután kinyitotta belülről az ajtót s beeresztette *Nagy Józsefet*.

A prészázból közvetlenül nyílt a szoba, melyben az öreg *Tolnai* aludt. A gyilkosok benyitottak a szobába s *Gáncs* megröghanta ágyában *Tolnait* és megfojtotta, majd pedig az ágyból lerántotta. Csak mikor a 73 éves ember többé nem mozdult, akkor gyújtott lámpát és behívta a küszöbön álló *Nagyot*, hogy nézze meg, meghalt-e az öreg?

Miután meggyőződtek, hogy *Tolnai* meghalt, az elkészített hurkot nyakába vetették s a szoba mestergerendájának szegere felakasztották. Azután hozzáfogtak a rabláshoz. Átkutatták az egész szobát, de csak a nyitott ládában találtak 3 frt 50 krt. A 60 frtot, amit kerestek, nem találtak meg. Magukkal vitték azonban a prészázbán talált összes hűskészletet.

A prészázból bezárták magok után s a kulcsot utközben elhajították.

Nagy József lakására vitték a rablott húst, a hol a zsákmányon megosztzkodtak. Másnap korán reggel Budapestre vitték a füstölt húst, melyet kisebb korszakokban és nyilvános házakban eladtak s az így kapott pénzt elmulatták.

Gáncs Budapestre Szlavóniába, onnan pedig Pécsre ment. Ott azonban a rendőrség csavargás miatt letartóztatta s kényszer-ntelvéll hazatoloncoltatta.

Ezalatt azonban a csendőrségnek sikerült a gyilkosokat kinyomozni s *Nagy József* vallomásra bírni. *Nagy József* vallomása alapján *Gáncsot* Bicskére érkeztek az állomásnál elfogták. Így kerültek aztán a befjezett vizsgálat után a székesfejérvári törvénytörések elé.

Az egész czinkos banda beismerésben volt és *Kecván* Izidor, a büntető tanács elsőnöke a tárgyalás folyama alatt keresztkérdéseivel az egész ügyet megvilágító vallomásokot vett a vádlottaktól.

A védő ügyvédek közül dr. Löwy Károly és dr. Lauschman tartottak nagyhatású beszédeket. Előbbi Gánes Dánielt, Lauschman pedig Nagy Józsefet védelmezte. Lauschman dr. beszédén látszott, hogy a vizsgálati iratok alapján elkészülve jött a tárgyalásra és beszédével nagy hatást tudott elérni.

A védhatóságot Jurassék János alügyész képviselte.

A bizonyítási eljárás befejezése, a vád- és védbeszéd elterjesztése után az ítélet kihirdetése május 24-ik napja délután 3 órára tüzetelt ki, mert a bizonyítási eljárás május 22-én csak este 8 órákor volt befejezhető.

A kihirdetett ítélet szerint Gánes Dániel kötéltálati halálra, Nagy József 8 évi fegyházra, mely ítéletekben némely tekintetben a kir. ügyész és vádlottak felelősségét jelentettek be.

Közgazdaság.

A gazda és cselédje.

(K. Ü.) Sok tekintetben jogosnak ismerjük a mezőgazdasági munkások s cselédek panaszát, de tiltakozunk azon kísérletek ellen, melyek a mezőgazdasági munkások rossz helyzetének ódmát a gazdára akarják hárítani. A gazda és cselédje egyívű való, a föld szerete fűzi a kettőt össze s a ki avval a célzattal furakodik közéjük, hogy egymástól távol tartsa, az mindkettőnek ellensége. Ezt tette mi térés benne, a liberalizmus, mely a földbirtokot szabad áruciknek nyilvánítva s a gazdaosztályokat gazdaságpolitikájával lenyűgözve teljes lehetetlenné tette a gazdának azt az atyáskodó gondoskodást, a melyben cselédjei iránt azelőtt kifogyhatatlan volt. Ugyanezt veszi most az agrárszocializmus, mely mindazokért a bajokért, melyek a mezőgazdasági munkásokra neheznek elsősorban a gazdákat okozza. Az okos ember ugyan tulteszi magát ezen, de a munkás s cselédember hajlandó az agrárszocialisták által hirdetett elveket igazság gyanánt befogadni. E mellett bizonyítanak azok a tulzott követelések is, melyeket az aratómunkások a munkaadóval szemben formuláltak.

A gazda s cselédje közt mesterséges uton is nagyarányú érdek ellentétnek azonban minük érdekeben minél előbb kell megszűnnie, mivel a jelen állapot fenntartása csak a gazda s munkásosztályok ellenségeinek kedvez. Az ellentét azonban csak az igazsággal egyenlíthető ki. Vagyis figyelembe veendő azon helyzet, melyben mindkettő van. A gazda helyzete sem rózsás, azt mindenki tudja. A forogó aratómunkások s az elégedetlenkedő gazdasági cselédek eljársák majd rokonszenűket, ha követeléseik formulázásában továbbra is megmaradnak az egyoldalú álláspont s teljesen mellőzik a gazda nehéz helyzetét pedig idővel türehtetlenné lesz, éppen az által, hogy a munkások s cselédek az egyoldalú igazság követelésében megbizhatatlanná lesznek. Igaz hogy a gazda munkaerő nélkül tehetetlen, de a mily nagy baj reá nézve a szükséges munkaerő nélkülözése, nem sokkal kisebb a baj a cselédség s munkások megbizhatatlansága.

Általános a panasz, hogy a gazdasági cselédség jó tulajdonai veszendőbe mennek. A hűség s ragaszkodás elavult fogalmak, ezeket felváltotta az önzés és erőszak. A városokban is panaszokdnak a cselédmizéria miatt. Csak-hogy amíg a városi cselédmizéria legfeljebb kellemetlenségeket szül, a gazdasági cselédügy legszorosabb összefüggésben van a gazdasági helyzettel. Szekácsnót minden hónapban fel-fogathatók, de bérést, tehenest nem, vagy igen, de a gazdaság valja kárát.

A gazdára hárítani a felelősséget azokért a bajokért, melyek a mezőgazdasági munkások és cselédek helyzetét türehtetlen alakban tüntetik fel, sem nem igazságos, sem célra nem vezet. Nem igazságos, mivel a magyar gazda sohasem zárkózott el munkásai jogos követeléseitől. Többet fizet, mint azelőtt, jobban bánik velők, a helyettük elvállalt közterhek is nagyobbak, mint azelőtt. Akárhány urasági

cselédnek több a jövedelme, mint egy telkes polgárnak vagy egy kisiparosnak. A bánásmódot illetőleg pedig tapasztaljuk, hogy a gazdának nagyon csinján kell banni cselédjével, különben faképnél hagyja. A munkaszerződés ugyan helyéhez köti a gazdasági munkást s cselédet, de mi hasznát veszünk annak a cselédnek, kit erőszakkal tartunk vissza. Erre a gazda csak a legtrikább esetekben szánja reá magát. Hová lett a magyar cselédnek az a ritka tulajdona, hogy büszkeséggel tekintett vissza arra a hosszú időre, melyet egy gazdánál töltött ki? Kivetkőzött belőle, mint sok egyéb jó tulajdonságból. Ugy látjuk, hogy gazda s cseléd közt fordított viszony készül kifejlődni, mely már eddig is sok tekintetben a gazdát a cseléd szolgálatába hajtotta. Nem szenved azonban kétséget, hogy a viszonyok ezen egészségtelen alakulását végeredményében a mezőgazdasági munkások s cselédek fogják megbánni.

Azt is jól tudjuk, hogy kit tegyünk ezekért a kalamitásokért felelőssé. De mit használ a rekrimináció? E helyett okosabban cselekszünk, ha minden lehető elkövetünk a gazda s cselédje közti békés viszony helyreállítására. A lehetőség határain belül a gazda is sokat tehet, a munkás is, ha követeléseinek méltányos határt szab. Mindez azonban nem elég. A baj már annyira elharapozott, hogy mindenki érzi annak veszélyes jellegét, a jogviszony gazda s cselédje közt annyira megbolnolt, hogy rendezése törvényhozási intézkedések nélkül lehetetlen. Kormányunk siessen vele, nehogy a jogtalan követeléseknek tápot adjon. Társadalmi viszonyaink pedig nem olyanok, hogy reményünk lehetne arra, hogy a gazda s cselédje közti feszült viszony magától is megjavul.

A mezőgazdasági munkások s cselédek jogos követeléseit támogatni fogjuk, de semmi közünk azokhoz, kik a gazdák kényszerhelyzetét kiaknázza, akarnak maguknak meg nem érdemelt előnyöket biztosítani. Jó lesz, ha ezt a munkások megszivlelik.

* **Kezdő méhészeknek**, különösen azoknak, kik közönséges szalmakásokkal méhészkednek ajánljuk, hogy a beállott kedvezőtlen, hideg időjárás miatt méhtözseiknek egy-egy kevés mézet adjanak. Eppen a napokban panaszkodott egy kezdő méhész, hogy mióta a hideg idők bekövetkeztek, reggelenként a méhkasok előtt sok kidobált fiasitást vagyis még teljesen ki nem fejlődött méhet talált. Oka ennek az, hogy a gyümölcsvirágzás ideje alatt megnevesült törzsek, most a rossz idő miatt hordásra ki nem repülhetvén, méz-készletüket elfogyasztották. Hogy tehát méheink a fiasitást ki ne hordják s az anya vagyis a királyné a fiasitást be ne szüntesse s hogy ezek folytán törzseink meg ne gyüngüljenek, míg a hideg idő tart, adjunk estenként s törzsenként 1-1 tányér hitított mézet (2 rész méz, 1 rész víz) a méheknek. A méz tetejére ujnyi hosszúra vagdalt tiszta szalmaszálakat hűtsünk, hogy a méhek abba bele ne fulladjanak. Ejjel a méhek a mézet felhordják s másnap reggel a tányér kiveendő.

* **Hogyan lehet tartósabbakká tenni a karókat?** Ha jól kivannak száradvá a karók, a földbe jövő részüket 30-40 cm. magasan áztassuk egy napig *mészvízbe*. Ezután szárítsuk ki, mely után a beáztatott részt kenyük be *hitított kénssalvóval*. Ezen eljárás által a karó a földbe kökeménynyé válik s tartósága biztosítva van. — Jó szernek bizonyult e célra a *hitított rézgálicsa-olad* is. Két rész rézgálicsához 100 rész víz veendő s ezen oladta áztatandók be használat előtt a karók.

* **Ünelli osztrák jegybank.** Berks osztrák képviselő javaslatot terjesztett a parlament elé egy önálló osztrák jegybank alapítása tárgyában. A javaslatának indokaitban a következőket mondja: „Magyarország őrüsi föllendülése az utóbbi harmincz év alatt arra a körülményre vezethető vissza, hogy a magyar viszonyokhoz képest oda nagyon olcsó pénzt s az osztrák viszonyokhoz képest pedig Ausztriában nagyon drága pénzt nyújt a mostani jegybank. Ez által saját pénzünk tőlünk elvonatik, kamatlabánk

mesterségesen megtartatnak magasságukon és daczára annak, hogy a bank most már jelentékeny aranykészletet felett rendelkezik, még sincs belőle semmiféle előnyünk. Magyarország minden téren, hol az előnyökről van szó, *paritást* követel, de a hol az áldozatról van szó, mint például a *kvótánál*, ott a paritásról misem akar tudni.” — Berks ur, ki ezt a furesán indokolt javaslatot az osztrák parlament elé terjesztette, a czillii kerületet képviseli és a délszlávok klubjának tagja.

Apró hirdetések.

E rovatban közzét egy-egy hirdetésnek, ha lakcsim nincs kiéve 4 soros terjedelemben egyszeri költésre 30 kr. Minden további sor 4 kr. — Ha az apró hirdetés 6-szor vagy ennél többször adatik fel, megjelenésenként 20 kr-rt vétetik föl.

Értesítéseket díjtalanul ad a kiadóhivatal bárkinek, vidéki levelekre, ha 5 kros s válasz-bélyeg mellékelteketik választot.

GAZDATISZT

keresztény, 48 éves, ki 25 évi működése alatt szerzett nagy gyakorlottságával úgy a belső, mint a külső teendőket mintaszerűen végzi, azonnali belépésre vagy július elsejére ajánkodik. Czim a kiadóban.

KIADÓ

2 csinosan butorozott világos nagy szoba. Mindkettőben két-két ágy van. A béreadás igen mérsékelt árért történik. Tudakozódhatni a kiadóhivatalban.

FELOLVASÓNÓ

és társalkodónőnek ajánkodik fiatal művelt uri leány. Czime a kiadóhivatalban.

VIG KEDÉLYŰ

előkelő családból való leány ajánkodik előkelő urhölgy mellé a fűrdőidényre szórakoztató társul, esetleg utazásához utitársul. Értésítést ad a kiadóhivatal.

HÁZVEZETŐNŐI

állást keres egy a háztartás minden ágában járatos fiatal hölgy. Legszívesebben papi házhoz menne, vagy mint anya-helyettes, árva gyermekek mellé. Ajánlatok „Csendes Otthon” czim alatt a kiadóhivatalba küldendők.

BUTOROZOTT SZOBA

kiadó magános urnak takarítással együtt. Czim a kiadóhivatalban.

KITÖMÖTT ÁLLATOK

igen jutányos áron kaphatók. Czim a kiadóhivatalban.

GAZDAASSZONYNAK

ajánkodik tisztességes, sorstól üldözött, intelligens, fiatal özvegy, csakis papi házhoz, hol lelkigyakorlatokban részesülhet: jó gazdasszonyi bizonyítvánnyal bir, jó főző. „Becsületes nő” czimén a kiadóhivatalba.

FIATAL ÁRVA

leány, igen jó családból való, mint házi-kisasszony keres alkalmazást uri családnál, esetleg magános öreg urhoz is elmegy. Ajánlatokat „Árva leány” czimén továbbit a kiadóhivatal, a hol egyuttal a czim is megtudható.

Kőrösi Gyula

épület- és butor asztalos üzlete

Székesfejérvárott,

Jókai-utca 16. szám.

Jó ajánlatokkal rendelkező

Ügynökök

alkalmazást nyezhetnek magas jutalék mellett a legnagyobb osztrák faredő-gyárnál, hol e szakmába vágó munkák készítettnek.

Goldschmied és Schwab

Prága-Bubna.

Hirdetések

felvételnek kiadóhivatalunkban jutányos áron.

Mi a Schapirograf?*)

A Schapirograf új, felülmúlhatatlan sokszorosító készülék levelek, okmányok, rajzok jegyzeteknek önálló, költségmentes fekete nyomásu sokszorosítására. Ezt a készüléket még a laikus is könnyen kezelheti, mert fölötté egyszerű s jótallok a biztos eredményért. A papírra tintával írott írásról vagy rajzról sajtó vagy vegyi szerek alkalmazása nélkül

rövid 15 perc alatt vagy 150 másolatot lehet készíteni. Egy ilyen négyzet vagy folio nagyságra alkalmas Schapirograf ára a teljes felszereléssel együtt 15 frt. Kívánatra hajlandó vagyok a Schapirografot négy napi próbánálra az én káromra bérmentesen megküldeni, visszaküldés esetén semminemű kárpótlást nem igénylek. Már több ezer különféle nagyságu ily készülék van használatban.

PHOL FRIGYES vezérképvisező, Wien I., Rudolfsplatz 13.

*) Prospektet ingyen küld.

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE

kaphatók!

Legújabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.

Kész férfi- és gyermekruhák

minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó

cikkék, valamint

ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.

— Nagy raktár asztal- és futó-szönyegekben. —

LÖWY ADOLF + + + + +

+ + + + + SZ.-FEHÉRVÁR.

(Felmayer mellett.)

TELEP MANTASSZONYI KELENTÉST EKVÁLALOK.

|| OSZTRÁK HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE ||

VASUTI ÚJ MENETREND.

— Érvényes 1897. május 1-től. —

	205. személy v.	203. gyorsvonat.	215. vegyes vonat.	217. vegyes vonat.	201. gyorsvonat.	207. személy v.																																																
Budapest indulás	6 ó. 40 p. reggel	7 ó. 30 p. reggel	2 ó. 35 p. délután	5 ó. 25 p. délután	7 ó. 45 p. este	9 ó. 25 p. este																																																
Sz.-Fejérvár érk.	8 ó. 43 p. reggel	8 ó. 53 p. reggel	4 ó. 29 p. délután	7 ó. 39 p. este	9 ó. 11 p. este	11 ó. 33 p. éjjel																																																
Sz.-Fejérvár ind.	9 ó. 4 p. reggel	8 ó. 58 p. reggel	4 ó. 35 p. délután	8 ó. 55 p. este	9 ó. 16 p. este	11 ó. 43 p. éjjel																																																
Kanizsa indulás	1 ó. 24 p. délután	11 ó. 45 p. délután			12 ó. 10 p. éjjel	3 ó. 52 p. reggel																																																
Pragerhof érkezés	6 ó. 14 p. este	2 ó. 10 p. délután			2 ó. 27 p. reggel	7 ó. 58 p. reggel																																																
Pragerhof indulás	8 ó. 10 p. este	214. vegyes vonat.	202. gyorsvonat.	216. vegyes vonat.	206. személy v.	204. gyorsvonat.																																																
Kanizsa indulás	12 ó. 15 p. este		3 ó. 30 p. reggel		9 ó. — p. délelőtt	2 ó. 50 p. délután																																																
Sz.-Fejérvár érk.	4 ó. 16 p. reggel		5 ó. 48 p. reggel		2 ó. — p. délután	5 ó. 6 p. délután																																																
Sz.-Fejérvár ind.	4 ó. 24 p. reggel	6 óra 15 p. reggel	8 ó. 47 p. reggel	1 ó. 51 p. délután	6 ó. 1 p. délután	8 ó. 3 p. este																																																
Budapest érkezés	6 ó. 29 p. reggel	8 óra 33 p. reggel	8 ó. 54 p. reggel	2 ó. 32 p. délután	6 ó. 9 p. délután	8 ó. 15 p. este																																																
			10 ó. 14 p. reggel	4 ó. 32 p. délután	8 ó. 12 p. este	9 ó. 40 p. este																																																
Kis-Czell indulás	5001. személy v.	1011. vegyes v.	5013. vegyes v.	A Balatontavi Gőzhajósi Részvénytársaság menetrendje. Érvényes 1897. évi április hó 10-től május hó 1-ig. Boglár-Révfülp és vissza <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; font-size: x-small;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">napenkint</td> <td colspan="2" style="text-align: center;">ÁLLOMÁSOK</td> <td colspan="2" style="text-align: center;">napenkint</td> </tr> <tr> <td colspan="6" style="text-align: center;">Közlekedéscsopát idő</td> </tr> <tr> <td>625</td> <td>630</td> <td>ind.</td> <td>B.-Pest keleti p. u.</td> <td>évk.</td> <td>845</td> </tr> <tr> <td>706</td> <td>710</td> <td>évk.</td> <td>B.-Pest déli vasut</td> <td>évk.</td> <td>812</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>1000</td> <td>Kanizsa</td> <td>"</td> <td>189</td> </tr> <tr> <td>1024</td> <td>1146</td> <td>1158</td> <td>Boglár</td> <td>"</td> <td>1153</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Boglár gőzhajó</td> <td>évk.</td> <td>1100</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Révfülp</td> <td>évk.</td> <td>1080</td> </tr> </table>			napenkint		ÁLLOMÁSOK		napenkint		Közlekedéscsopát idő						625	630	ind.	B.-Pest keleti p. u.	évk.	845	706	710	évk.	B.-Pest déli vasut	évk.	812			1000	Kanizsa	"	189	1024	1146	1158	Boglár	"	1153				Boglár gőzhajó	évk.	1100				Révfülp	évk.	1080
napenkint		ÁLLOMÁSOK					napenkint																																															
Közlekedéscsopát idő																																																						
625	630	ind.	B.-Pest keleti p. u.				évk.	845																																														
706	710	évk.	B.-Pest déli vasut	évk.	812																																																	
		1000	Kanizsa	"	189																																																	
1024	1146	1158	Boglár	"	1153																																																	
			Boglár gőzhajó	évk.	1100																																																	
			Révfülp	évk.	1080																																																	
2 ó. 13 p. délután	4 óra 29 p. reggel	4 óra 19 p. reggel	6 óra — p. reggel																																																			
4 ó. 39 p. délután	7 óra 10 p. reggel																																																					
4 ó. 43 p. délután	7 óra 15 p. reggel																																																					
5 ó. 53 p. délután	8 óra 35 p. reggel																																																					
Sz.-Fejérvár ind.	5002. személy v.	5012. vegyes v.	5014. vegyes v.	Viteledjék Bogláról-Révfülpre v. vissza I. oszt. 75 kr., II. oszt. 40 kr. Megjegyzések. Az állomások nevei mellett balról álló időadatok felülről lefelé, a jobbról állók pedig alulról felfelé olvassandó. Az éjjeli idő este 600 órától reggeli 550 percig a perczeket jelző számjegyek aláhuzásával van kitüntetve. Podgyászért és gyorsszállítmányért minden megkezdett 10 klg. után 6 kr. közönséges árúként 100 klg.-ként 30 kr. fizetendő. Az árakban a kinstári illeték már benfoglaltatik. Két tíz éven aluli gyermekért egy egész jegy váltandó; egy gyermek az I. osztályban egy egész II. osztályi jeggyel, a II. osztályban feluött kiserőjével együtt egy eg sz I. osztályi jeggyel utazhatik. Kirándulók és nagyobb társaságok számára az igazgatóságánál (Budapest, V. Arany János-utca 7. sz.) való előleges bejelentés után külön hajók állnak rendelkezésre. Egész uszátrakk nányra terjedő szállítványok az összes állomásokról a Balaton bármely pontjára már most felvételnek szállítási csejéből.																																																		
9 ó. 27 p. délelőtt	1 ó. — p. délután	9 óra 27 p. este	11 óra — p. este																																																			
10 ó. 45 p. délelőtt	2 ó. 33 p. délután																																																					
10 ó. 50 p. délelőtt	2 ó. 40 p. délután																																																					
Kis-Czell érkezés	1 ó. 14 p. délután	5 ó. 36 p. délután																																																				
Sz.-Fejérvár ind.	752. tehervonat személyszállítással.	712. másodrendű személyv.		10 óra — percz délelőtt 2 óra 50 percz délután																																																		
Komárom érkezés	10 óra — percz délelőtt 2 óra 50 percz délután	10 óra — percz este 12 óra 59 percz éjjel																																																				
Komárom indulás	751. tehervonat személyszállítással.	711. másodrendű személyv.		11 óra 36 percz délelőtt 2 óra 23 percz délután																																																		
Sz.-Fejérvár érk.	3 óra 41 percz reggel 8 óra 22 percz reggel	11 óra 36 percz délelőtt 2 óra 23 percz délután																																																				
Sz.-Fejérvár ind.	5712. vegyes vonat.	5714. vegyes vonat.		3 óra 55 percz délután 5 óra 12 percz délután 6 óra 3 percz délután 6 óra 33 percz este																																																		
Adony-Szabolcs érk.	7 óra 56 percz reggel																																																					
Adony-Szabolcs ind.	9 óra 23 percz reggel																																																					
Paks érkezés	10 óra 17 percz délelőtt 2 óra 15 percz délután																																																					
Paks indulás	5711. vegyes vonat.	5713. vegyes vonat.		1 óra 20 percz délután 5 óra 19 percz délután 6 óra 6 percz délután 7 óra 25 percz este																																																		
Adony-Szabolcs érk.	2 óra — percz reggel																																																					
Adony-Szabolcs ind.	5 óra 18 percz reggel																																																					
Sz.-Fejérvár érk.	6 óra 23 percz reggel 7 óra 40 percz reggel																																																					

Nyomatott Számmal lennéni, Székesfejérvárott.